

Η σταύρωση του Νίκου Καζαντζάκη

Της Ελένης Κατσουλάκη

(2ο-τελευταίο)

5 Νοεμβρίου 1957. Ο Καθεδρικός ναός του Αγίου Μηνά στις 11 το πρωί ήταν φορτωτικά γεμάτος. Κάθε δρόμος και σοκάκι του Κάστρου είχε σκεπαστεί από μια τεράστια πυκνή ανθρωποθάλασσα που θρηνούσε σιωπηλά και με αξιοπρέπεια τον μεγάλο νεκρό. Στα μπαλκόνια και καταστήματα κυμάτιζαν Εθνικές θλιμμένες σημαίες. Εκλείσαν τα σχολεία, άνοιξαν παράθυρα και πόρτες και ξερούσαν έξω οι Καστρινοί για ν' αποκηρύξουν τον συμπατριώτη τους — την καυτή ανάσα της Κρήτης. Ο Ψηλορείτης πέρα μακριά στον ορίζοντα ορθωμένος αντρίκειο και περφηφάνα περίμενε με αδάρματη λαχάρνα να σφισταγκαλιώσει το ζενιτέμένο θρέμμα του στ' ασάβινα Κρητικά του στήθια. Ούτε ένα δάκρυ δεν έσταξε από τα γέφυρα μάτια του.

Φρέσκα στεφάνια κατατέθηκαν ξανά στην τμήτη του νεκρού από την Ελληνική και παγκόσμια νηοή της πολιτικής και των γραμμάτων. Ο Μητροπολίτης Ευγένιος έφερε την νεκρώσιμη ακολουθία παρουσία του Πρωτοσύγγελου Αρχιμανδρίτη Φιλώθου. Ο δήμαρχος του Ηρακλείου, ο συναρχηγός των Φιλελευθέρων Γεώργιος Παπαδόπουλος, ο Νορβηγός συγγραφέας Μάκ Τσούμ, ο σύναρχος του Πανεπιστημίου, ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων και διάφοροι λογιτεχνικοί σύλλογοι προσφώνησαν και τίμησαν με γενναϊότητα τον μεγαλύτερο λογιτέχνη του αιώνα.

Η Δημοτική μουσική του Κάστρου πραγματοποιήθηκε της νεκρικής πομπής παίζοντας τον Κρητικό ύμνο. Το φέρετρό συνόδευσαν βρακοφόροι και κοπέλιες του Λυκείου κρατώντας τα κατατεθέντα στεφάνια. Ακολούθησαν η χήρα του νεκρού Ελένη Καζαντζάκη, οι αδελφές του Αναστάσιου και Μαρία και Έλληνες επιστήμονες. Πήραν σειρά οι φοιτητές της παιδαγωγικής Ακαδημίας, άνθρωποι των γραμμάτων και θεάτρου κρατώντας τα βιβλία του Καζαντζάκη και πίσω ακολουθούσε χιλιάδες λαός.

Σαν τοποθετήθηκε ο νεκρός μέσα στον πρόχειρο τάφο, στη γη που τον γέννησε, η Ελλάδα ολοκληρή έγειρε το κεφάλι και τον μοιρολόγησε. Αυτή τη συγκινητική εικόνα ζωγράφισαν οι Ελληνικές εφημερίδες. Η φιλαρμονική του Δήμου έπαιξε ξανά με δέπηση τον ύμνο της Κρήτης: "Από φλόγες η Κρήτη ζωομένη να βράει της τσίβερστας και σαν βριά της τσίβερστας χτυπιέται χτυπιέται και γοργή καβαλίνει".

Μια το άψυχο σώμα του Καζαντζάκη δεν πρόλαβε ν' αναπνεύσει στη γαλήνη της αιωνιότητας.

Την ίδια κιόλας μέρα ο Αρχιμανδρίτης Αυγουστίνος Καντιώτης του Ορθόδοξου περιοδικού της Κοζάνης «Σπίθα» αφενιόνισε μίσητο φαρμάκι ενάντια στους Έλληνες επιστήμονες που τολμούσαν να παρασταθούν στην κηδεία του ανήθικου βλαστήμονος του Χριστού και γράφει με θυελλωδη οργή:

«Σήμερα πια μια σκοτεινή μέρα του Ελληνικού Έθνους. Ο γλυκύτατος Χριστός ξανασταυρώθηκε από τους αισχρούς αντιπροσώπους της λογιτεχνίας και του κράτους. Ρεζίλια των σκυλιών γίνανε. Η συντέλεια των αιώνων έφτασε! Η πένη του βρωμερού αντήχριστου έσκισε το στήθος του Κυρίου. Βόθρος ρέει από τους ακαθάρτους ποταμούς στις σελίδες του ανήθικου. Σήμερα η Ελλάς κηδεύει με δημόσιον δαπάνη ποιόν, τον υβριστή της εκκλησίας μας και ο Υπουργός παιδείας και ο Πρωτάντης του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κρατώντας με ασέβεια τα διαστραμμένα βιβλία του βλάστημονος αντί του Ευαγγελίου, παίχσαν τον αισχρό νεκρό. Φρίκη, φρίκη, ούτε ο υπόνομος των Αθηνών δεν θα ανεδίξει τέτοια δωσώδια.

Έφτασε η Δευτέρα παρουσία! Θλίψη, θλίψη και το θλιβότερο ο Μητροπολίτης Ευγένιος παρόλο που ειδοποιήθηκε ασιπρά από την Ιεραρχία άφησε το βλάστημον να πηει μέσα σε Χριστιανική εκκλησία και παραστεί στην κηδεία του! Εγώ Αγία της Κρήτης Μητροπολίτη Ευγένιε! Η εκκλησία της Κρήτης έδωσε εξετάσεις σήμερα και ημενιόνειστη στη συνείδηση της Ορθοδοξίας!

Νίκοση σ, νηροπή σ χυδαιολογίη της νιότης πια. Να πότε στη Χαΐρες, να πατε στα τζαμιά αλλά να μην πατούσε τα πόδια σας σε ιερό νάος της εκκλησίας μας πρηνάιτες των Πανεπιστημίων, λογιτέχνες και πολιτικοί. Αν ζούσαν σήμερα οι τρεις Ιεράρχες θα σας είχαν αφορέσει όλους ούσ!».

1972, λίγο μετά το Πάσχα. Το περιοδικό «Ταξίδι» των Αθηνών μ' έστειλε στην Κρήτη να κάνω ένα ρεπορτάζ για τον τουρισμό. Το μεγαλύτερο σφάλμα που μπορούσα να κάνει περιοδικό σ' ένα νηοιστικό ατμόσφαιρο δημοσιογράφου. Ο πρώτος μου σταθμός ήταν το Ηράκλειο — η γενέτειρα του Καζαντζάκη! Λωλόθηκα, παλάβωσα, έχασα το μυαλό μου. Ο πνευματικός μου έρωτας με τον Καζαντζάκη με παρέσυρε σαν θύελλα στον ανεμοστρόβιλο της πανούργης καρδιάς μου. Τιποτά δεν σταματούσε τον τούρο μέσα μου που ζπούσε να νομομαχήσει με το κόκκινο πανί της αλήθειας και δικαιοσύνης. Μια έρευνα για την κηδεία και τον απορεσμό του Κρητικού συγγραφέα θα πρερούσε το σκούλι που μ' έτρωγε μέσα μου.

Πίσταξη τη βάλισσα στο ξενόδοξο και ανηφορία κατά τον προμαχάνα του Μαρτινέγκου! Ανατριχίλασαν σαν αντίκρυσ τον χωριανό μίσητο τάφο του — απομωνωμένους, ερημικούς, πεταμένους στην κορφή του ενετικού τείχους σαν ένα μοναχικό ξερόκλαδο σε μια απέρμητη έρημο.

Μαύρη συννεφιά με πλάκωσαν να πηει μέσα το παράνομο κι εβόλα τα κλάσματα. Μάζεψα μερικά ατίθασα αγριουλούσδια που φύτρωναν από συμπόνοιο ολόγυρα στον τάφο του και τα απόθεσα τριφερά στον ξύλινο λιτό σταυρό. Διαβάσα το σκαλιωμένο αθάνατο λόγιο του Καζαντζάκη: ΔΕΝ ΦΘΒΑΜΑΙ ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΕΛΠΙΖΩ ΤΙΠΟΤΑ ΕΙΜΑΙ ΛΕΥΤΕΡΟΣ. Τα λόγια του σαν ελαφροί αγεράκι δρούσαν την πυρωμένη καρδιά μου.

Κατηφορία σκυθρώπισα τους δρόμους της πρωτεύουσας και σεργιάνισα ασκόπη στα σοκάκια της Κρήτης. Σοφικά η ματιά μου έμπερε σε μια τορπηλά ενός γραφείου που έγραφε: «Δικηγορικό Γραφείο Καζαντζάκη». Ψυχανερίσθηκα. Ορρηπα μέσα σαν σίφουνας. Ο άνδρας που ήταν κωμωμένος στο γραφείο, ζειτάχτηκε μεριάς.

- Μπορώ να σας εξυπηρετήσω με ρώπηση με σοβαροπία.
- Ξεράτε τον Νίκο Καζαντζάκη; Ρώπηση απότομα.
- Ναι, απαντά πλέκοντας τα φρύδια του, είναι συγγενής μου. Γιατί ρωτάτε;
- Μόλις γύρισα από το Μαρτινέγκο. Εκεί τον πετάξατε.
- Ο Νίκος είχε αφοριστεί από την εκκλησία και δεν μας επέτρεψαν να τον θάψουμε σε νεκροταφείο.
- Τον έθαψε ποιος; Τσίριξε σαρκαστικά και χωρίς να περιμένω απάντηση πετάχτηκε έξω.

Το ιστορικό Μουσείο Κρήτης που φιλοξενούσε δυο αιθούσες με προσωπικά αντικείμενα του Καζαντζάκη δεν ήταν πολύ μακριά. Περίπατος μέχρι εκεί με λαίμαργη λαχάρνα. Ο Ανδρέας Καλοκαρινός που δώρισε το κτήριο στο Μουσείο Κρήτης ήταν ένας σπανιός άνθρωπος. Μορφωμένος, αξιοπρεπής, ευγενικός. Αισθάνθηκε τη συμπόνοια μου για τον Καζαντζάκη από την πρώτη στιγμή κι ένιωσε την έντονη ταραχή που φώλιζε μέσα μου.

Μγια βδομάδες στο μουσείο και μου μίλησε με αρθονία για τη ζωή του Καζαντζάκη, για το ταξίδι του στο Άγιο Όρος, για την εθελοντική του στρατιωτική υπηρεσία στο Βαλκανικό πόλεμο και για τη φλογερή του αγάπη για την Ελλάδα κι ιδιαίτερα για τον μεγάλο του έρωτα: την Κρήτη.

Μια μέρα καθώς τριφερά κολούστο μαζί στο Μουσείο, τσ' έφερε η κουβέντα και περιτομήφικαμε στο καινού απαγορευμένο θέμα του αφορισμού και της κηδείας του Καζαντζάκη. Ψυχανερίσθηκα. Ορρηπα μέσα σαν σίφουνας. Ο άνδρας που ήταν κωμωμένος στο γραφείο, ζειτάχτηκε μεριάς.

- Μπορώ να σας εξυπηρετήσω με ρώπηση με σοβαροπία.
- Ξεράτε τον Νίκο Καζαντζάκη; Ρώπηση απότομα.
- Ναι, απαντά πλέκοντας τα φρύδια του, είναι συγγενής μου. Γιατί ρωτάτε;
- Μόλις γύρισα από το Μαρτινέγκο. Εκεί τον πετάξατε.
- Ο Νίκος είχε αφοριστεί από την εκκλησία και δεν μας επέτρεψαν να τον θάψουμε σε νεκροταφείο.
- Τον έθαψε ποιος; Τσίριξε σαρκαστικά και χωρίς να περιμένω απάντηση πετάχτηκε έξω.

Κράτησε το στομάχι του από τα τραναχτά γέλια κι έτσι έσπασε ο πάγος μεταξύ μας. Μιλούσαμε πια σαν παλιοί καλοί φίλοι. Μου πρόφερε ένα δίσκο από Λαμπρινάτικα κουλουράκια, κόκκινα αγιά και τσουρέκι. Μου μίλησε μ' ενθουσιασμό για ώρα πολύ για την σχολική εικονογραφία. Με ρώπηση πώς μου φάνηκε το Ηράκλειο. Τότε ταράχθηκα. Χλιμνίτησα η καρδιά μου. Αρπαξα την ευκαιρία από τα μαλλιά.

- Τα Χανιά είναι πιο όμορφα, γραφικά, η γενέτειρα του Βενιζέλου! Το μόνο που έχει να καυχιέται το Ηράκλειο είναι ο τάφος του Καζαντζάκη!
Γέλασαν τα μουστάκια του Αρχιεπισκόπου. Τέντωσε με περηφάνια τις θεωρίες πλάντες του και κορδώθηκε σαν παγώνι.

έκπληξη της ζωής σου — το πιο πολύτιμο υλικό για την έρευνά σου για τον Καζαντζάκη!
Το ίδιο κιόλας απόγευμα βρέθηκα στα σκαλιά της Αρχιεπισκοπής Κρήτης, νηπνεί σερνά και χωρίς μακιάζ. Έτριψαν τα χέρια μου και τα πόδια μου κόπιπικαν. Σίρωσα ένα βυζαντινικό παπαδάκι, όμορφο τριπαλάο και καλούσανάτο. Του 'πα ότι δουλεύω για το περιοδικό «Ταξίδι» και θέλω να πάρω συνέντευξη από τον Αρχιεπίσκοπο. Ξέρω ότι δεν θα με δεχτεί αν δεν ήταν κάτι εκκλησιαστικό και ρώπηση τι είναι η μεγαλύτερη αδυναμία του Αρχιεπισκόπου που θα τον αναγκάσει να μου παραχωρήσει μια συνέντευξη.

- Το μεγαλύτερο όνειρο του Αρχιεπισκόπου, ψιθόμορφα ιαργαμένο το παπαδάκι χωρίς να με κοιτάξει, είναι να χτίσει μια σχολή Βυζαντινής εικονογραφίας και να την ονομάσει EL GRECO σε τιμή του Κρητικού ζωγράφου Δομνίκου Θεοτοκόπουλου.
- Σε παρακαλώ, μπορείς να με βοηθήσεις; Θέλω να γράψω ένα άρθρο για την σχολή και την ευγενή προσοχή του Αρχιεπισκόπου. Θα μισρήσεις να μου κλείσεις ραντεβού; Θα σου έχω ευγνωμοσύνη για πάντα!

- Το καλοσώπει, αγνό πρόσωπο του νέου κληρικού γύρισε πίσω σε δέκα λεπτά κατακόκκινο, με τα μάτια χαμλιωμένα.
- Αύριο στις 11 το πρωί σας εκλέγω ραντεβού με τον Αρχιεπίσκοπο!

Η καρδιά μου πηδούσε από καρά και τραυόδοσε κρυφά μια ραντινάδα. Μου 'ρθε ν' αγαλιώσω το παπαδάκι και να το φιλήσω από την χαρά μου, αλλά κρατήθηκα. Από νευρικότητα, είχα σταθεί από τις δέκα το πρωί έξω από την Αρχιεπισκοπή. Παρόλο που ψιχάλιζε, άρχισα να ιδρώνω. Μηνικά μέσα διαστικτικά φρονιμός. Ο αντιπρόεδρος της Χούνης, Στυλιανός Πιασκός καταφώριζε την ίδια στιγμή τα σκαλιά με συνοδεία στρατιωτικών φρουρών.

Μεταξύ των παπαδάκι με μίλησε οργήρα νηροπιά και με οβλήρωσε στην απάντηση που με έδωκε ο Αρχιεπίσκοπος Ευγένιος. Κυπαρισσιένος, εουσώμος επιβλητικός, μου 'δωσε το χέρι του να το φιλήσω. Δεν ξέρω τι βιδώθηκε στο μυαλό μου κείνη την αστραπιαία στιγμή και τον λέω με ναζιάρικο χαρμόγελο.

- Κατέφευγα και δεν θέλετε να μιλήσουμε.
- Πήγαμε στον Αρχιεπίσκοπο της Κρήτης Ευγένιο να τον μιλήσεις, μου απάντησε επιπικτικά. Μην του πεις ότι σε έστειλα εγώ. Είσαι τετραπύρατη Κρητίκι, θα βρεις ένα τρόπο να τον ψαφείεις. Τότε και μόνο θα ράβεις πράγματα για τον Καζαντζάκη ποινε θαρμένα χρόνια. Ούτε μια κόψη άνθρωπος στον κόσμο δεν τα ξέρουν. Αν τον καταφέρεσαι να σου μιλήσει, θα σε η μεγαλύτερη κατακόπος του αιώνα! Μετά έλα εδω και θα σου 'χω την μεγαλύτερη

γραφέ. Όχι μόνο αυτό αλλά τα βιβλία του Καζαντζάκη σολίζουν και τώρα ακόμα την βιβλιοθήκη του Πατριαρχείου!
Είχα μείνει άφωνη, λύγισαν τα γόνατα μου. Εκαμα κόρπη την καρδιά μου και σάπωση.

- Εγώ, δεσποινίς Κατσουλάκη πήγα και στην κηδεία του! Παρ' όλες τις απειλές, διαταγές, εκλήσεις και κατάρτες που πήρα γραπτάς και προφορικές μπροστά μου και πίσω από την πλάτη μου έδωσα άδεια να μπει η σωρός στον Άγιο Μηνά κι έκανα μάλισα και την νεκρική δέση!

- Δεν φοβηθήκατε;
- Ήταν δύσκολη η θέση μου. Είχα μεγάλη πίεση και από την Ιεραρχία και από τις τοπικές αρχές. Αν δεν άφηναν τη σωρό του Καζαντζάκη στον Άγιο Μηνά, θα γινόταν η επανάσταση του 1821 και θα αιματοκυλιώσαστε εδωκάτω! Οι Κρητικοί το 'χαν πάρει πολύ πατριωτικά το θέμα. Ήταν ανήλικα θηρία! Στην κηδεία κόντεψε να γίνει μεγάλο μακετό. Καμπούσ κληρικοί χωρίς ράσα ακολουθούσαν την νεκρική πομπή βρίζοντας τον νεκρό, αρπάχτηκαν στα χέρια με ντόπιους Κρητικούς.

Δύσκολος ώρες και για μένα ένα ανώτατο κληρικό!
- Εσείς τον θάψατε;
- Όχι, αλίμονο μου! Θα με αφορίζε η Ιερά Σύνοδος! Είχαμε διαταγή να μη γίνει η ταφή του από κανένα Ορθόδοξο παπά. Εγώ δεν ήμουν κοντά στη σωρό του Καζαντζάκη.

- Οι εφημερίδες έγραψαν ότι θάψατε ο Καζαντζάκης;
- Ο κόσμος είχε άγνοια. Όταν έφτασε η σωρός στο Μαρτινέγκο, κάποιος έβγαλε επικηδείο λόγο. Μια κανείς κληρικός δεν ήταν γύρω για να θάψει τον νεκρό. Σκεπτείτε τώρα μπροστά στα μάτια όλων του κόσμου και τις φωτογραφικές μηχανές του διεθνούς τύπου! Πουθενά παπός. Οι βρακοφόροι Κρητικοί άρχισαν να φουρνιουνάζουν καθώς έραθα από άλλους παρόντες, άρπαζαν τα αμάσια και πήδαν να βουτήξουν το φέρετρό και να το θάψουν με τα ίδια τους τα χέρια. Κείνη την τραγική στιγμή ως εκ θαύματος παρουσιάστηκε ένα νέος παπάς με ράσα και με θυμισιά!

- Ούτε ήξερα ποιος ήταν, πως βρέθηκε εκεί κι από πού ξεφύτρωσε! Κανείς δεν ήξερε!
- Τώρα ξέρετε ποιος ήταν;
- Άρκετά, είπαμε κοπέλι. Ας αφήσουμε αυτή τη συζήτηση για τον Καζαντζάκη και δώσε μου το τηλεφώνιο σου στο ξενοδοχείο που μένεις να σε καλέσω για τραπεζί μια απ' αυτές τις μέρες. Και στείλε μου το περιοδικό όταν θα γράφεις το άρθρο για τη σχολική εικονογραφία.

Τον αγαλιώσασα και του 'κανα νόημα να σκύψει. Τον φιλήσω στο μάγουλο και πήδνηκα τα σκαλιά σαν αγριόκτακτο.
Το άλλο πρωί πριν ακόμα ανοίξει το Μουσείο είχα κουκουβίσαι στα σκαλιά μου. Ο Ανδρέας Καλοκαρινός μολις με είδε έλαμψε το πρόσωπό του.

- Συχαρητήρια, τα κατάφερες!
- Ναι!
- Σου είπε ο Αρχιεπίσκοπος ότι δεν αφοριστηκε ο Καζαντζάκης;
- Ναι! Απίστευτο!
- Για τον παπάς που τον έθαψε;
- Ναι, αλλά δεν μου 'πε ποιος.
- Θα σου το πω εγώ!
Ποτέ μου δεν ένιωσα τόσο ευγνωμοσύνη για ένα άνθρωπο. Ξεκόλλησα απότομα από τον τοίχο κι άρχισα να κλάω.

Μου έδωσε το όνομα, τη διεύθυνση και τον τόπο που έμενε ο άγνωστος παπάς που είχε το διεγικό θάρρος και τρησιότητα να κάνει την κηδεία του μεγάλου συγγραφέα.
- Να μου υποσχεθείς ότι ποτέ δεν θ' αναφέρεις το όνομα του καλού τούτου ανθρώπου.
- Υπόσχεσαι;
- Υπόσχομαι!
Σαν χτύπησα δειλά την πόρτα του σπιτιού του καλοσώπειό ήρσα παπά, νόμιμα ότι θα σταματούσε η αναπήνη μου. Μου άνοιξε την πόρτα μ' ένα ήμερο, απλοϊκό χαρμόγελο γιομιάτο αγάπη.
- Καλώς ήλθατε στο φιλικό μου. Σε τι μπορώ να σας φανώ χρήσιμος;
- Του είπα την αλήθεια. Δεν είδετε φόβο η εκπλήξη. Απλά και σερνά μου ζήτηση να μην αναφέρω τ' όνομα του στην έρευνα για τον Καζαντζάκη, μόνο τη ιστο-

ρία...
- Ποτέ, οα τ' ορκίζομαι!
- Τον Νοεμβριο του 1957 ήρουν στρατιώτες και παπάς και υπηρετούσαν την θητεία μου στο Ηράκλειο. Μια μέρα πριν την κηδεία του Καζαντζάκη, ο διοικητής καλέσε όλους τους στρατιωτικούς κι έδωσε διαταγή να μη βγει κανείς έξω από το στρατόπεδο στις 5 Νοεμβρίου. Οι αρχές κι ο στρατός φοβόταν μεγάλες φασαρίες, γιατί είχε έρθει εκκλησιαστική διαταγή να μην ταφεί ο Καζαντζάκης. Αν θα το 'παρναν χαρπάρι οι Κρητικοί θα έκαναν μεγάλες φασαρίες. Εγώ σαν παπάς ένιωσα πολύ άσχημα. Η συνείδηση μου με πείραζε πολύ. Ήμουν παπός. Δεν άντεχα να πάρω στον λοιμό μου τέτοιο άδικο. Δεν μπορούσα ν' αρνηθώ τα ιερά μυστήρια σ' ένα βαρυσμένο Χριστιανό που δεν έκανε ποτέ κάτι ανήθικο ή εγκληματακό. Οσον αφορά τα τον κρίνω.

- Πως τα καταφέρατε;
- Το 'σκασα κρυφά από το στρατό τη μέρα της κηδείας. Πήρα αθόρυβα τα ράσα μου κι έτρεξα στο Μαρτινέγκο και τον έθαψα.
- Ο κόσμος που περίμενε στο Μαρτινέγκο ήξερε τι έγινε;
- Όχι. Όλοι νόμιζαν ότι μ' έστειλε η εκκλησία να τον κηδέψω. Είχαν δει και τον Μητροπολίτη Ευγένιο στον Άγιο Μηνά. Δεν ήξερε κανείς τι γινόταν πίσω από τα παρασκήνια!

- Τιμωρήθηκατε;
- Ναι. Πέρασα από στρατιωτικό δικαστήριο και μπήκα φυλακή για εξη μήνες!
Κοιτάξαμε ταράματα τον ανώτατο τούτο άνθρωπο με απέραντη ελπίδα. Του 'πιασα τα χέρια με τρυφεράδα και τα φιλήσω με όλη μου την ειλικρίνεια. Ήταν η πρώτη κι η τελευταία φορά που φιλήσα τα χέρια ενός κληρικού!

Σαν γύρισα στην Αθήνα, ο αρχισυντάκτης του περιοδικού «Ταξίδι» μ' απέλυσε και με το δικό του. Σε λίγες μέρες είχα την έρευνα έτοιμη. Χορηγούσασα από πρηνάτη Χανιωτική περηφάνια Έδωσα το δικαιωματούμενο κείμενο σε ένα φίλο Κρητικό, δημοσιογράφο που δουλεύει για το περιοδικό «Επίκαιρα». Ήταν ανταποκριτής της Ελληνο-αμερικανικής εφημερίδας κι έγραφε σε διάφορες άλλες Αθηναϊκές εφημερίδες.

Μετά από καμπίνας μέρες αγονίας με παίρνει πλέγωμος. Συναντήθηκε με την Πλατεία Συντάγματος για καφέ. Φαινόταν σκοτεινισμένος.
- Τι έγινε με την έρευνα του Καζαντζάκη; Τι είναι οι εφημερίδες, τα «Επίκαιρα»;
- Οι παπας πέντε χρόνια φυλακή αν προσπαθήσεις να τη δημοσιεύσεις, που άπαντα ωμά, σχεδόν με θυρό.
- Μα...
- Ξεκάσώ το Ελένη. Αυτήν την έρευνα σου συνιστώ σαν φίλος να την κηδέψω. Ποτέ δεν θα δημοσιεύεται στην Ελλάδα, τόσο αγαθό είσαι; Ξύπνα!

- Μα είναι αλήθεια!
- Γι' αυτό ακριβώς δεν θα δημοσιεύεται ποτέ, γιατί είναι αλήθεια! Κραγές οργής και φρίκης υψώθηκαν μέσα μου. Αισθάνθηκα σαν κάποιος να ξερίζωνε την καρδιά μου και την πείραζε σ' ένα γκερμό, χωρίς έλεος. Μα δεν το 'βαλα κάτω. Μια φίλη μου μετάφρασε το κείμενο στ' Αγγλικά και το 'στειλα στο Αμερικανικό περιοδικό «Newsweek». Μέσα σε δυο βδομάδες έλαβα απάντηση. Το περιοδικό δέχτηκε το κείμενο για τον Καζαντζάκη σαν πληροφω-

ριακή πηγή και φυλάχτηκε στη βιβλιοθήκη.
Αργότερα έστειλα την έρευνα στη Λένη Καζαντζάκη. Η χήρα του Καζαντζάκη τη δέχτηκε όπως ένας σταυρωμένος περίμενε με λαχάρνα την ανάσταση του. Ανακουφίστηκε η καρδιά της. Ξελάφρωσα τα στήθια της. Μου ζήτησε να ευχαριστήσω τον Διευθυντή του μουσειού Κρήτης, τον Αρχιεπίσκοπο Ευγένιο, και ιδιαίτερα τον πρώιμο παπά που έθαψε τον άνδρα της και ζήτησε συγγνώμη για τη φυλάκισή του. Είχε επίσης συγγνωμένη πολύ από τη Χριστιανική στάση του Πατριάρχη Αθηνών. Μα έφυγα τον ίδιο χρόνο από την Ελλάδα και δεν εκπλήρωσα το έργο μου.

Πέρασαν χρόνια πολλά από τότε. Εγώ πήγα στην Αγγλία, η Ελένη παρέμεινε στην Ελλάδα, καθήκαμε. Αργότερα ήρθα στην Αμερική. Μια μέρα στη Νέα Υόρκη, κάζεσα αφηρημένα ένα Ελληνοαμερικανικό κανάλι και ξαφνικά βλέπω την Ελένη Καζαντζάκη να συνομιλεί μ' ένα Έλληνα δημοσιογράφο. Ση συνέντευξη της φανέρωσε όλα αυτά που της είχα δώσει να διαβάσει σχετικά με τον αφορισμό και τ' αποκήρυξη της κηδείας του Νίκου. Τότε και μονοένωσώ ότι είχα κάνει το χρέος μου!

Όταν ένας Έλληνας φίλος από την Αυστραλία σε αρχές του 2003 μου ζήτησε να ξαναγράψω την έρευνα για τον Καζαντζάκη, μπιρηνίλισαν τα μάτια μου. «Μετά από τόσο χρόνια», ρώπηση; «Φάξέ μου λέει, θα βρεις το κείμενο. Πρέπει να το βρεις! Κάνε το για τον Νίκο!» Ένιωσα τσίφεις.

Ήρθα σε επαφή με την βιβλιοθήκη του «Newsweek». Τ' αρχεία είχαν μεταφερθεί σ' ένα Πανεπιστήμιο του Τέξας. Η διευθυντρια δεν έδωσε καμιά σημασία. Έλαβε τάχα αλλά δεν ήπρεσε να βρει άρχη γιατί δεν ήξερε σε τι φακέλο είχε κατοχυρωθεί το άρθρο μου. Τηλεφώνησα στην Αρχιεπισκοπή Κρήτης. Ο Αρχιεπίσκοπος Ευγένιος Φυλιώδης είχε πεθάνει το 1978. Ο Ανδρέας Καλοκαρινός το 1992. Έγραψα στον γιο του καρπίσιος φορέας, συμπερινο διευθυντή του μουσειού Κρήτης, δεν μου απάντησε. Έστειλα φαξ στον Μητροπολίτη Μελέτιο της Φιλαδέλφειας, αρχιγραμματία της Ιεράς Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης, σπούλυτη σιωπή.

Μα η ροήρα και το ριζικό είναι αναπάντεχο και παίζει αλλόκοτα παιχνίδια και καρμώματα. Πριν από καμπίνας εβδομάδες καθώς ψαχούλευα ένα αρχαιασμένο σιδερένιο κουτί γιορτα με γράμματα, μαντινάδες και ποιηματασιθες της νιότης, βρήκα στα Ελληνικά την έρευνα του Καζαντζάκη! Τα χέρια μου έτρεμαν σαν επιπικτικά. Τα μάτια μου θλόωσαν. Ήταν το πνεύμα του μεγάλου συγγραφέα που ζπούσε δικαιοσύνη; Δεν ξέρω. Οι κτηρινισμένες σελίδες είχαν φαγωθεί και δύσκολα διαβαζόταν. Κάθισα και το ξαναγράψα. Ήταν μια εσωτερική ανάγκη κι ένα ιερό χρέος για να τιμήσω τον πνευματικό άνθρωπο που δεν υποτάσσεται σε καλόβουλες αυλές και να αναπαύσει σε καρποφόρα, εφήμερα λιβάδια, παρά φορτώνω το δικαίωμα της ευθύνης στον ώμο και παίρνω την αντηφορία να βρει την αλήθεια.
Στις 13 Μαΐου του 2003, έλαβα επισήμη, συστημένη απαντηση από το Πατριαρχείο που επιβίωσα και δικαιοσύνη την σκεπασημενη για 49 χρόνια αλήθεια.

ΖΩΟΦΙΛΗ ΔΡΑΣΗ

ΧΑΡΙΖΟΝΤΑΙ

A. ΣΩΚΡΑΤΗΣ
Γνήσιος γκρι μολοσός, αρσενικός, 2 ετών, πλήρως εμβολιασμένος, στεριωμένος, με μικροτσιπ. Κατάλληλος για φύλακα και για... παρέα. Θέλει το χρόνο του για ν' αγαπήσει το... αφεντικό του. Επομένως να τηλεφωνήσουν έμπειροι ζωόφιλοι και γνώστες της ράτσας. Τηλ. Επικοινωνίας 6948/929 858

B. ΜΑΞ No 17
Λύκος κασιμ, 4 ετών, εμβολιασμένος, στεριωμένος, αρσενικός. Κατάλληλος για φύλακα. Ανεξάρτητος χαρακτήρας με τέρასτια ανάγκη για αγάπη και κατανόηση από το αφεντικό του, που δίνοντάς του λίγο χρόνο θα τον... λατρεύσει. Μόνο για έμπειρους ζωόφιλους. Τηλ. Επικοινωνίας 6948/929 858

• Γλυκύτατος, 18 μηνών, εμβολιασμένος ΠΗΤ ΜΠΟΥΛ γιγρε καλού χαρακτήρα με ζώα και φιλικότατος με παιδιά και ανθρώπους, αναζητά αγάπη σε σπίτι για πάντα!

• ΠΗΤ ΜΠΟΥΛ αρσενικό, ήσυχο, εμβολιασμένο, έχει ανάγκη από φιλικό σπίτι. Τηλ. επικοινωνίας 6948/929 858

ΑΡΧΑΝΕΣ

...με άρωμα κρασιού 2006

Εκθεση Αρχαιολογικού κρησίου & παραδοσιακών προϊόντων

ΠΑΛΑΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
11-13 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2006
Εγκαίνια Παρασκευή 11/8, 6:30 μ.μ.

Όρες λειτουργίας της Έκθεσης 7 - 9:30 μ.μ.

Παράλληλες Μουσικές Εκδηλώσεις με κρητικό, έντεχνο και λαϊκό πρόγραμμα ώρα 9:30 στο προαύλιο του Σχολείου ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΓΙΟΡΤΗ ΜΑΝΤΙΝΑΔΑΣ

ΚΑΛΕΣΜΑ

Ελάτε να γιορτάσουμε και να τιμήσουμε το πιο παλιό έθιμο του τόπου μας, τις Μαντινάδες!

Τράψτε τρεις μαντινάδες, με ελεύθερο θέμα και μια μαντινάδα για το Σύλλογο Δικαίωμα στη Ζωή, που είναι συν-διοργανωτές της εκδήλωσης και επικιωνώσαστε μαζί μου, για να συμμετέχετε στην μεγαλύτερη Παγκρήτια γιορτή, που θα γίνει στο κέντρο «ΚΟΥΡΗΤΕΣ» στις 23 Αυγούστου.

- 1ο βραβείο, 500 ευρώ.
- 2ο βραβείο, μια λόρα.
- 3ο βραβείο, ένα δίημερο για 2 άτομα σε ξενοδοχείο 5 αστέρων!

Γλέντι, χορός, μουσική, καλό φαγητό και εοεσις πρωταγωνιστές, σε μια ξεχωριστή βραδιά.

ΔΗΛΩΣΤΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΙ ΠΡΟΜΟΘΕΥΤΕΙΤΕ
ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ:
6947117349, 2810-221415
Κα Γραμματική Π. (VIP)

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλοι όσοι μπορούν να γράψουν μαντινάδες, σε όλη την Κρήτη. Αρκει να έχουν γράψει τις μαντινάδες με τα στοιχεία τους σε έναν φακέλο και να επικοινωνήσουν μαζί μας στα παραπάνω τηλέφωνα.

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΠΑΤΡΙΣ»